SØR-GUDBRANDSDAL TINGRETT

- KJENNELSE -

Avsagt: 14. november 2013

Sak nr.: 13-183649TVI-SGUD

Dommer: dommerfullmektig med alminnelig fullmakt Stig Andre Kolstad

Saken gjelder: Midlertidig forføyning

Gausdal kommune	Advokat Knut Westrum
mot	
Ole Jon Engeland	Advokat Liv Krukhoug

Ingen begrensninger i adgangen til offentlig gjengivelse

KJENNELSE

Gausdal kommune ved advokat Knut Westrum har den 7. november 2013 fremsatt begjæring om midlertidig forføyning for å forby Ole Jon Engeland å fjerne noen av formuesgjenstandene fra egen eiendom som er omfattet av kommunens vedtak av 28. mai 2013. Retten har ved e-post av samme dato bedt Westrum om å klargjøre anførslene, noe som er gjort ved e-post av 8. november 2013. Advokat Westrum har den 11. november 2013 fremsatt nytt prosesskrift med endring av påstanden.

Sakens dokumenter er forkynt for motparten. Det er bedt om at bemerkninger fra Engeland oversendes retten innen 13. november 2013 kl. 15:00. Advokat Liv Krukhoug har avgitt rettidig tilsvar i saken.

Sakens bakgrunn:
Gausdal kommune har ved vedtak av 15. juli 2011 pålagt oppryddingstiltak på Engelands eiendom etter forurensningsloven §§ 7 og 28 jf. §§ 7 fjerde ledd og 37 andre ledd. Pålegget er ikke etterkommet innen fristens utløp. Ved vedtak av 28. mai 2013 er det besluttet at kommunen skal forestå oppryddingen, og at kostnadene skal belastes Engeland.

Avtale ble inngått med AS Oppland Metall, og oppryddingen ble iverksatt 16. september 2013. Begjæring om å stanse oppryddingsarbeidet ble tatt til følge av Sør-Gudbrandsdal tingrett 18. september 2013, men opphevet etter muntlige forhandlinger 25. oktober 2013.

Saksøker har i korete trekk anført følgende:
Kommen har avtalt med AS Oppland Metall at de skal starte opp igjen med arbeidet 11. november 2013. I løpet av helgen 8.-10. november 2013 ble det fjernet om lag 60 traktorer fra eiendommen. AS Oppland Metall er i tillegg hindret tilgang til eiendommen, ved fysisk avsperring og ved trusler, og har følgelig ikke kunnet starte oppryddingsarbeidet.

Det er fattet gyldige vedtak etter forurensningsloven om opprydding av eiendommen, som kan tvangsgjennomføres etter forurensningsloven § 74 for Engelands regning, jf. § 76. Siden kommunen har inngått bindende avtale med AS Oppland Metall, som allerede har startet arbeidet, gjøres det gjeldende at Engeland har tapt sin rett til å rydde selv. Det vises til lovavdelingens uttalelse av 1. august 2000 (JDLOV-2000-8016), hvor det fremgår følgende:

> "(...) Etter Lovavdelingens syn er det alt i alt – på bakgrunn av lovens ordlyd, formål og reelle hensyn for øvrig – klart at den ansvarlige etter forurensningsloven § 74, jf. § 37 annet ledd ikke har krav på få overta eller tre inn i et oppryddingsarbeid som gjennomføres av forurensningsmyndigheten med hjemmel i de nevnte bestemmelsene"

Engelands adferd har ikke gjort det mulig å gjennomføre oppryddingen av eiendommen. I tillegg gjennomføres det en systematisk fjerning av objekter i en slik skala at det åpenbart er snakk om å tiltvinge seg en rett til helt eller delvis å få rydde eiendommen selv. Dette medfører en vesentlig skade i form av økte kostnader for kommunen opp mot AS Oppland Metall. I kontrakten som er inngått med AS Oppland Metall er det lagt opp til at entreprenøren skal motregne sine kostnader mot de inntekter det er mulig å generere ved levering av skrapmetall. Det er i tillegg gitt en fastpris basert på en forutsetning om at et visst antall konkretisert, "befarte" objekter skal fjernes. Når gjenstander som ville gitt størst dekningsbidrag forsvinner, vil konsekvensen nødvendigvis være at beløpet på kommunens sluttregning øker. Det er ingenting som tyder på at Engeland vil være i stand til å erstatte disse kostnadene. Engelands prosessfullmektig har uttalt at det vil være vanskelig å stille sikkerhet som dekket kommunens tap. Det bemerkes også at den sikkerhet som er stilt, er stilt av Engelands sønn.

Med hjemmel i forurensningsloven § 76 har kommunen videre rett til å kreve utgiftene ved denne ryddingen dekket av Engeland. Dette omfatter en rett til å levere avfallet til egnet mottak og ta dekning i de inntekter som leveringen utløser. Det kan ikke kreves at kommunen skal leie lagringsplass på egnet sted inntil Engeland selv tar hånd om avfallet på forsvarlig vis, med de kostnader dette måtte medføre.

Engelands interesse er ivaretatt gjennom saksbehandlingen forut for vedtakene og kommunens håndtering av anbud/inntekter. I tillegg kommer at Engeland nå har fjernet 60 traktorer fra eiendommen. Det må forutsettes at Engeland har sikret de gjenstander han måtte mene er av særlig stor verdi. Kommunens interesse i å få gjennomført oppryddingen veier nå tyngst.

Både krav og sikringsgrunn er etter dette sannsynliggjort, jf. tvisteloven §§ 34-1 og 34-2.

Det nedlegges følgende påstand:

1. Ole Jon Engeland forbyd å rydde/fjerne de objekter som omfattes av Gausdal kommunes vedtak av 28. mai 2013, sak 91/13, fra sin eiendom Engeland, gnr. 226, bnr. 1 i Gausdal.
2. Ole Jon Engeland pålegges å gi Gausdal kommune og AS Oppland Metall fri tilgang til Engeland, gnr. 226, bnr. 1 i Gausdal kommune for å gjennomføre den vedtatte oppryddingen med hjemmel i forurensningsloven, herunder forbys Ole Jon Engeland å hindre eller medvirke til å vanskeliggjøre oppryddingsarbeidet.
3. Ole Jon Engeland dømmes til å betale sakens omkostninger.

Saksøkte har i korte trekk anført følgende:
Engeland har anket Sør-Gudbrandsdal tingretts kjennelse av 25. oktober 2013. Det er også bedt om oppsettende virkning, noe som ikke er imøtekommet av tingretten.

Et stort antall entusiaster innenfor det kjøretøyhistoriske miljøet har møtt opp på gården til Engeland, og har hjulpet han med å fjerne de mest verdifulle gjenstandene, både økonomiske og kulturhistorisk sett. Det resterende blir nå kjørt til et gjenvinningsfirma av Engeland og hans medhjelpere. Den oppryddingen som Engeland nå forestår vil ikke etterlate rester til kommunen og AS Oppland Metall, som de må ta hånd om.

Sikringsgrunnen som Gausdal kommune påberoper seg er oppad begrenset til 90 000 kroner. Dette er nettofortjenesten som AS Oppland Metall har beregnet seg dersom ryddearbeidet gjennomføres i sin helhet. Ytterligere krav fra firmaet kan det under ingen omstendighet være rom for.

I den interesseavveining som skal foretas mellom Gausdal kommune på den ene siden og Engeland på den andre, kan det neppe være tvilsomt at den opprydding som nå foregår i regi av Engeland, er langt å foretrekke av både økonomisk, kjøretøyhistorisk og ikke minst menneskelige grunner. Det vises til at Engeland i sin samling har verdier for tusenvis av kroner, i tillegg til den verdien mange av gjenstandene har i kulturhistorisk sammenheng. Dersom kommunen skal rydde opp, vil alt gå til skrapmetall.

Det nedlegges følgende påstand:

1. Gausdal kommunes begjæring av h.h.v. 07.11.2013 og 11.11.2013 om midlertidig forføyning tas ikke til følge.
2. Gausdal kommune v/ ordførere dekker sakens omkostninger.

Rettens vurdering
For at en begjæring om midlertidig forføyning skal kunne tas til følge, må saksøkeren sannsynliggjøre så vel krav som sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-2.

På grunnlag av de opplysninger som er gitt i begjæringen, er det tilstrekkelig sannsynliggjort at Gausdal kommune har et krav om å kunne påbegynne, gjennomføre og avslutte oppryddingen på Engelands eiendom. Dette utgjør et rettskrav på annet enn penger, som kan behandles av domstolen etter tvisteloven § 1-3.

Gausdal kommune har 15. juli 2011 gitt Engeland pålegg om opprydding av egen eiendom innen en angitt tidsfrist. Pålegget er gitt i medhold av forurensningsloven §§ 7, 27, 28 og 37, og er ikke etterkommet. Kommunen har derfor i medhold av forurensningsloven §§ 74 og 76 fattet vedtak om refusjon for kostnader som påløper når kommunen nå gjennomfører oppryddingen i Engelands sted, jf. vedtak av 28. mai 2013. Retten har prejudisielt prøvet gyldigheten av pålegget av 15. juli 2011, og har ikke funnet det sannsynliggjort at vedtaket er ugyldig. Det vises til vurderingene i Sør-Gudbrandsdal tingretts kjennelse av 25. oktober 2013, som riktignok er anket og følgelig ikke rettskraftig.

Videre, kommunens adgang til å "sørge for iverksetting av tiltakene" inntrer når det pålegg som er gitt "ikke etterkommes av [Engeland]", jf. forurensningsloven § 74 første ledd. Etter en prejudisiell prøving, mener retten at det er utvilsomt at dette vilkåret er oppfylt i vår sak, og at kommunen følgelig stod fritt til å inngå kontrakt om opprydding av eiendommen med AS Oppland Metall. Etter rettens vurdering ligger det i ordlyden "sørge for iverksetting av tiltakene" en rett til å påbegynne, men også å gjennomføre og avslutte de tiltak som er nødvendige for å oppfylle kravene i pålegget av 15. juli 2011. Retten vil peke på at både økonomiske og administrative hensyn taler for at kommunen gis rett til å fullføre operasjonen på bekostning av Engelands ønske. En annen konklusjon ville også skape usikkerhet i forutberegneligheten for kommunen. I tillegg bemerkes også at Engeland har hatt sin mulighet til å etterleve pålegget, men har forholdt seg relativ passiv over en lengre tidsperiode – noe som har gjort det nødvendig for kommunen å gripe inn. Retten mener at Engeland utvilsomt har tapt sin rett til selv å rydde opp, og har funnet veiledning for denne forståelsen i JDLOV-2000-8016.

På grunnlag av framstillingen i begjæringen anser retten det også tilstrekkelig sannsynliggjort at saksøkte har opptrådt på en måte som gir grunn til å frykte for at forfølgningen eller gjennomføringen av kravet ellers ville bli vesentlig vanskeliggjort dersom midlertidig forføyning ikke blir besluttet, slik at det foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 bokstav a. Retten viser her til opplysningene i advokat Krukhougs prosesskriv av 13. november 2013, hvor det fremgår

> *"Da kjennelsen om midlertidig forføyning bortfalt, møtte et stort antall entusiaster innenfor det kjøretøyhistoriske miljøet opp på gården til Ole Jon Engeland og hjalp han med å fjerne de mest verdifulle gjenstandene både økonomisk og kulturhistorisk sett. Det resterende blir nå av Engelands og hans medhjelpere kjørt til et gjenvinningsfirma.*
>
> *Saken skulle derved i prinsippet være løst (...)"*

Det er også vedlagt et brev fra Ole Jon Engelands-venneforening av 13. november 2013, hvor det fremgår:

> *"Den siste uka har et stort antall støttespillere kommet på banen med lastebiler, kraner, mekanisk kompetanse og det som ellers trengs for å iverksette rydding på gårdsbruket. Containere for metallskap og alt utstyr som er nødvendig for å få tatt de nødvendige grep, har etter en storstilt mobilisering, blitt stilt til rådighet fra støttespillere i venneforeningen (...)*
>
> *Altså; det skjer nå ting på eiendommen og en god prosess er i gang. Vi som er aktivister og ildsjeler, og Engeland selv, innser at det må ryddes opp på stedet.*

Engasjementet har gått fra å dreie seg om å berge de viktigste kulturminnene, til å hjelpe Ole Jon Engeland med en storstilt opprydding på hele eiendommen"

Retten er etter dette ikke i tvil om at Engeland har søkt å overta oppryddingsarbeidet, i strid med kommunens eksklusive rett til å påbegynne, gjennomføre og avslutte oppryddingsarbeidet. På bakgrunn av gyldige vedtak har kommunen og AS Oppland Metall utvilsomt tilgang til Engelands eiendom for å iverksette og gjennomføre oppryddingen, jf. forurensningsloven § 74 første ledd og tredje ledd. Retten er derfor enig med saksøker at kommunen og AS Oppland Metall må gis uhindret tilgang til eiendommen. I tillegg følger det naturlig at oppryddingen av eiendommen som nå er iverksatt må avsluttes. Om dette vises til at refusjonshjemmelen ellers vil bli uthulet idet fortsatt opprydding vil frata kommunen mulige objekter det kan kreves tilbakeholdsrett i til sikkerhet for et refusjonskrav etter forurensningsloven § 76.

Retten har ikke funnet det sannsynliggjort at oppryddingen er ferdig, slik at skaden allerede er inntrådt. Det vises til at oppryddingen gjelder over 600 formuesgjenstander, og at det pr. 11. november 2013 var fjernet rundt 60 gjenstander. Retten har heller ikke funnet det sannsynliggjort at Engeland er søkegod, slik at kommunen ikke kan henvises til å forfølge sitt krav ved et etterfølgende erstatningssøksmål.

Retten kan ikke se at den skade eller ulempe som Engeland blir påført ved en slik forføyning står i åpenbart misforhold til den interesse kommunen har i at forføyningen blir besluttet, jf. tvisteloven § 34-1 andre ledd. Det foreligger gyldig pålegg om opprydding av eiendommen. Videre har kommunen handlet på bakgrunn av utvist passivitet fra Engelands side, og har følgelig inngått avtale med AS Oppland Metall om opprydding av eiendommen. I den forbindelse er det også fattet vedtak om refusjon av kostnader, noe kommunen har hjemmel for etter forurensningsloven §§ 76 jf. 74. Det fremgår i brev fra Ole Jon Engelands venneforening at flere har meldt interesse for flere formuesgjenstander, og at det foreligger bud og verdivurderinger som langt overstiger metallprisen som AS Oppland Metall operer med. Retten har ikke grunnlag for å vurdere riktigheten av dette. Dette er uansett ikke avgjørende siden retten finner det klart sannsynliggjort at Engeland har besørget fjernet formuesgjenstander som er av størst økonomisk og/eller kulturhistorisk verdi gjennom den aksjon som har pågått siden 8. november 2013. Hvorvidt aksjonen er lovlig, er det ikke nødvendig for retten å vurdere.

Begjæringen om midlertidig forføyning blir etter dette å ta til følge. Forføyningen gjelder i ett år regnet fra kjennelsens dato. Dette vil gi kommunen og AS Oppland Metall tid til å gjennomføre oppdraget, hensyntatt snø- og værforhold. Iverksettelse av den midlertidige forføyningen kan ikke avverges eller oppheves ved sikkerhetsstillelse.

Etter resultatet skal saksøkeren tilkjennes sakskostnader, jf. tvisteloven § 32-10, jf.

§ 20-2 første ledd. Retten har ingen bemerkninger til det oppgitte beløpet i prosesskriv av 11. november 2013. Kostnadsbeløpet inkluderer merverdiavgift, da den som får tilkjent sakskostnader ikke er næringsdrivende.

Retten har funnet at det er fare ved opphold, og har truffet avgjørelse i saken uten at partene har vært innkalt til muntlig forhandling, jf. tvisteloven § 32-7 annet ledd. Saksøkte er imidlertid gitt anledning til å uttale seg før beslutning ble fattet.

SLUTNING

1. Ole Jon Engeland skal gi Gausdal kommune og AS Oppland Metall tilgang til egen eiendom, gnr. 226, bnr. 1 i Gausdal kommune, slik at opprydding etter vedtak av 28. mai 2013 kan gjennomføres uhindret.
2. Ole Jon Engeland skal stanse arbeidet med å rydde/fjerne objekter som omfattes av Gausdal kommunes vedtak av 28. mai 2013 fra egen eiendom, gnr. 226, bnr. 1 i Gausdal kommune.
3. Forføyningen gjelder i 1 – ett – år fra kjennelsens dato.
4. Ole Jon Engeland betaler 17 150 – syttentusenetthundreogfemti – kroner, inkl. mva. i sakskostnader til Gausdal kommune innen to uker etter forkynning av denne kjennelsen.

Stig André Kolstad

Partene og enhver annen som rammes kan ved henvendelse til Sør-Gudbrandsdal tingrett, Jul. Pettersens g. 2, Lillehammer, begjære muntlig forhandling om den midlertidige forføyningen så lenge forføyningen varer, jf. tvisteloven § 32-8.